

**ОБЩЕСТВЕН СЪВЕТ КЪМ
ЦЕНТРАЛНАТА ИЗБИРАТЕЛНА КОМИСИЯ**

София, 1169, пл. „Княз Александър I”, ел. поща: os.cik@abv.bg

Предложения на Обществения съвет към ЦИК

по провеждането на избори 2 в 1

28.10.2021

ОС към ЦИК предлага в разяснителната кампания при демонстрации на машините за гласуване (СУЕМГ), едно от местата, на които да се правят демонстрациите, да са пред/в пощенските станции в градовете и големите села. Особено подходящ период се дните, в които се изплащат пенсиите. Избирателите, които ползват пощенски станции, за да получават пенсии или плащат режийни са тези, които не ползват интернет банкиране, банкомати и подобни. Именно тези избиратели са една от основните целеви групи на разяснителната кампания за гласуване с машини.

Също така е необходимо информацията за предстоящи демонстрации на машини да достига до по-широка аудитория, включително чрез медиите (местни вестници, радио); съобщения, поставени на видни места и други. На предишните избори публичността не беше достатъчна и на много места за провеждане на демонстрациите на машините разбраха малко избиратели.

ОС предлага на ЦИК да изпрати до РИК и да публикува на сайта си подробни препоръки за начина на използването на предоставените на РИК СУЕМГ за целите на разяснителната кампания и обученията на СИК. ЦИК да изисква от РИК обратна информация, както и публикуването на графици на демонстрациите на СУЕМГ на сайтовете на РИК.

ЦИК да се обърне за съдействие – директно или чрез Министерския съвет - към националните сдружения на общините, областните управители и кметовете на общините по прилагането на препоръките от предходния параграф.

ОС очаква, че проблем пред „машинните” избиратели на 14 ноември ще бъде промененият интерфейс на СУЕМГ във връзка изборите 2 в 1, в частност първите екрани (за кой вид избор се подава глас). Като оценява значението на демонстрациите на интерфейса по националните телевизии, ОС препоръчва ЦИК да изготви разяснителен/обучителен материал със скрийншотове с годно за репродуциране качество, които да бъдат използвани от печатните и електронни медии, използващи

текст и илюстрации. Сниманите/изобразените екрани и пояснения по тях да има и на таблото пред машинните изборителни секции.

Като отчита обстоятелството, че за пореден път машинното гласуване е в центъра на общественото внимание, ОС препоръчва на ЦИК да не подценява гласуването в хартиените секции – около четвърт от всички на територията на страната. От особено значение за разяснителната кампания (и обучението на СИК) са разликите в дизайна на двете бюлетини. Наблюдатели на организации от ОС неведнъж са отбелязвали като често срещана причина за недействителен глас поставянето на знака X или V на реда на избраната кандидатска листа, но извън квадратчето с номера ѝ. Едно от възможните решения е например, на таблото пред секции с хартиено гласуване на листа на който се изписва, че се гласува със знак X или V в квадратчето с номера на партията, да се допълни, че на бюлетината за народно събрание квадратчето се намира в левия край на реда, а на бюлетината за президент квадратчето се намира по средата на реда.

Възможен проблем на предстоящите избори би било наличието на много нови (неопитни) членове на СИК. Да се направи допълнително обучение за участващите за първи път по всички въпроси и теми, които не са влезли в основното обучение за всички; и/или да се направят на сайта на ЦИК, РИК страница с основни въпроси и отговори за членове на СИК.

Добре е, изрично да се подчертае в Методическите указания на ЦИК за РИК и СИК, че санкция за спиране на МГ и преминаване към гласуване с хартиени бюлетини се дава само от РИК, за да се избегнат случаите, докладвани от наблюдатели, в които СИК самоволно решават да не стартират или да спрат машините.

При правенето на анализи след изборите е видно, че в част от случаите не е ясно по каква причина са спрели да работят машини в изборния ден. Добре е да се обърне внимание на техниците и/или СИК да дават по-пълна и изчерпателна информация в съответния протокол – какъв е бил проблемът, за спиране на машината. Тази информация да бъде анализирана от ЦИК, „Сиела норма” и „Информационно обслужване” и да стане публично достъпна.